מ: אלו נערות פרק שלישי כתובות

עין משפט נר מצוה

פד א מי״י פ״ב מהל׳ נערה הל׳ ח סמג עשין נד טוש״ע אה״ע סי׳ קכו סעיף א:

פה ב מי״י שם הל׳ יד:

פו ג מי״י פ״ב מהלכות אישות הל׳ יח סמג עשין מת טוש״ע שם סי׳ ל׳ סעיף ח:

פז ד ה מי״י פ״ב מהל׳ נערה הל׳ ו ופ״ח מהל׳ מוכר ומזיק הל׳ כ סמג עשין נד ועי׳ טור אה״ע סימן קנו ובור ש״ע חו״מ סימן תכ סעיף טו:

פח ו מי״י פ״ב מהלכות נערה הל׳ ה סמג לאוין פז ועשין נה טור אה״ע סי׳ קנו:

מוסף רש״י

אחד בדרכה ואחד שלא בדרכה. אחד שלא בדרכה תמלא ואח״כ כל עליה זה בדרכה, דאמרי׳ כולי כתולה ולית לה קנס, ראמרו זה שבעל פנויה, דליכא טוכת כולי האי, יהיב ל׳ סלעים ותולי בעל כתולה שלמה לא יהיב נמי אלא ממיעים, אבל הטמא נכי טוכת איכא חילוק, דיהיב דמי טוכת לשלימה עפי מפגומה (ערכין פז:). עבד מוכה שחין. כהי מגים, דומיא דנעבלה שלא בדרכה (שם). אמר קרא תחת אשר עיגה. ממעיס כסף נתחדשו תחת קנס הענוי, אבל טוכת ופגם שהוא כשאר מוכלים לא כלל כאן (לעיל לג.) ריפיה דקרא ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה ממעיס כסף יתן, דמשמע הני ממעיס כסף יתן בשביל קנס הענוי, ומדלשון״ך למכתב הכי מכלל דמיעיב מילי אחריניתא כגון בוטת ופגם דלאו קנסא דענוי ניהו, דבלאו ענוי נמי איכא טוכת ופגם, הייט מק שאור פחות מבתחילה (ערכין פז:). וכי יימכור איש את בתו לאמה. לאמה קרא יתירא הוא, ודרש ליה בתו הכי היא לו כאמה, ובבתו נערה אמעיטין, דלא בקטנה לא מלגרין, הטמא וכוי מוכין לה מעבד ליה מבעיא (קדושין ג.). כל מקום שיש מכר. כל זמן שבת קטנה ואביה זכאי למוכרה, אין קנס. אם נתנה לו נתפתתה אין לאביה ממעיס כסף, דנערה מיבי, ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף (חולין כו:). קטנה כו׳ יש לה מכר. יש לאביה בה זכיה למכרה לשפחות, ואין לה קנס. שהרא עליה אינו מייב קנס (לעיל כט:). משתבעא שתי שערות כו׳ ואין לה מכר. כדתניא (ערכין פו:) יכול ימכור אדם את בתו כשהיא נערה, אמרת ק״ו מטורה כבר יצאה, שאינה מטורה אינו דין אלא ממכר (לעיל כט:). קנס אין מכר לא. בתמיה והלא קטנה היא עד שתביא שתי שערות (חולין כו:). אימא אף קנס. יש לה ואע״פ שיש מכר משתיגיה לעולה עד שתביא שתי שערות, וקרוס שתיגיה לעולה יש מכר ואין קנס, ומשתביא שתי שערות ועד שתיבגר יש קנס ולא מכר, וכין בגרות לנערות שבה תרשיס (שם). נערה מלא דבר הכתוב. בכל מקום כתיב נער וכאן כתיב נערה מלא, להגיע את הקטנה (לקמן מד:). אלא כאן בנערה. אלא הא׳ דכתיב מלא לא ללמד על עצמו בא ולהגיע את הקטנה, דבלאי הן דרשה אמעיטיה לה קטנה כדאמרינן דלאו בת עונשין, אלא ללמד בא על כל נערה שבתורה שבתוכין חסר לומר שאף הקטנה בכשמע ויהי׳ ליף כאן נערה, כאן שאי אפשר בקטנה כתיב מלא, הא למדת שכל מקום שנאמר מכר אף הקטנה כגון בתוכה ומפה (שם).

ואימא לדידה. אע״ג דפריעיה לעיל (דף לח:) דבוטת ופגם הוקשו לקנס ויתן נמי שקנס ניתן הייטו בתר דקיס לן הכא דהוי הכל נאביה הוי דאי בעי כו׳. וא״מ אמאי לא קאמר דאביה הוי מדקא יהיב מפתה כדאמר לקמן ברים נערה (דף מב.) וי״ל דלמא לא יהיב מפתה דקרלי דאביי וכבא בתוכא כתיבי: **דאי** בעי מסר לה למנוול ומוכה שחין. וממעשה ידיה ליכא למיליף דהא מיתזא מייה כדאמרינן בפרק קמא דקדושין (דף ד. ופס) ולא מקדושין דמעלמא קאמרו לה ומתרוייהו נמי לא דחבלה דגופה שאני מיתה דהכא לא קיס לן בוטת ופגם דהוי נאביה אלא מכח שיכול לקדשה למנוול ומוכה שחין ואם כן היכי בעי למימר ברים קדושין (דף נ:) גבי קדושי כסף מנא לן דמיקדשה בכסף וקידושין דאביה הן וכי תימא נילף מבוטת ופגם הא בוטת שיכול לקדשה אלא מכח שיכול לקדשה ואומר ר״י דאורמיה דהש״ס דבעי לדמויי אפילו קיס לן בוטת ופגם הוי דאביה ממקום אחר[מ] מ״ש התם בעי למילף קדושי נערה מבוטת ופגם של קטנה ומקדושי קטנה הוה ילף להו מי אלו דהוה אמינא הני מילי קטנה לית לה יד ונערה אית לה יד כדאמרינן התם לעיל ולהכי קאמר וכי תימא נילף מבוטת ופגם דקטנה אע״ג דלהכי אית לה יד כדאמרינן בהמוכר (ב״ק דף פז:) יעשה לה סגולה ואפ״ה הוי דאביה ה״נ קדושי נערה ואם [נ]היינו מפרשים דלא קאי אקדושין הא דקאמר וילף מבוטת ופגם אלא ממעשה ידיה דאייתי התם לעיל הוה אתי שפיר אבל לא משמע הכי ועוד דא״כ הכא נמי ה״ל לאסוקי וכ״מ נילף מבוטת ופגם כיון דאמעשה ידיה קאי וכן לקמן בפרק ערה (דף מו:): **כמה** אדם רוצה ליתן בו׳ להשיא לעבדו. תימה דמה שומא היא זו וכי אשה חשובה ממשפחה גדולה אינה נפקדת בפגמה אלא שוה שפחה הנמכרת לעבד וי״ל דכל אשה שמין לפי מה שהיא בענין זה כמה אדם רוצה ליתן בין בתולה לבעולה להשיא לעבדו אשה כזאת הנפגמת והא דנקט שפחה אורחא דמלתא נקט דאין דרך להשיא לעבדו בת מלכים:

הא לאו הכי ה״א אפילו קטנה והכתיב אם אמת היה וכו׳. תימה לר״י מה בכך אם קרא אייר בבת עונשין מ״מ מצינו למימר דה״ה קטנה דהא בא על קטנה מאורסה הוי בסקילה לרבנן בפרק ד׳ מיתות (סנהדרין דף פו:) אע״ג דהתם פרשה דנערה המאורסה בבת עונשין כתיבא [ב][כדכתיב ואת הנערה על דבר אשר לא צעקה] ומיהו דהתם משום דמסקינן בסמוך כאן נערה הא כל מקום שנאמר נער אפילו קטנה במשמע הלכך מחייבין ליה התם וכולהו ערוות יליף מינה אי נמי דוקא במוציא שם רע שבכרת הוא לומר דלא מחייב קנס ומלקות אלא בגדולה כיון דקרא אייר בבת עונשין ולא בעלמא משום המוציא שם רע על הקטנה שבכרת הוא דפטור דפיתוי קטנה אונס הוא[ג] והוי כמוציא שם רע על הנערה שנאנסה דלא מחייב אבל אין לומר דמסתבר ליה דדוקא בבת עונשין מחייב ליה משום שבא להורגה דבפרק קמא דסנהדרין (דף ח:) בשמעתא דחוטשין נלעגו משמע דלאו משום דקא גרים לה קטלא מחייבי׳ ולית יש קנס במקום מכר א״ר חסדא מ״ט דר״מ דאמר קרא ולו תהיה לאשה כמהווה עצמה הכתוב מדבר ורבנן אמרי אמר קרא נערה ואפילו קטנה במשמע פי׳ נער כתיב וקרינן נערה מלא:

מעשה מחט שלשים אלא א״ר זירא [מ]אילו באו עליה שנים אחד בדרכה ואחד שלא בדרכה יאמרו בעל שלימה חמשים בעל פגומה חמשים א״ל אביי אי הכי גבי עבד נמי יאמרו עבד בריא שלשים עבד מוכה שחין שלשים אלא [נ]אמר אביי אמר קרא [ס]תחת אשר עינה הני תחת אשר עינה מכלל דאיכא בושת ופגם ואימא לדידה א״ק [ע]ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף [פ]הנאת שכיבה נ׳ מכלל דאיכא בושת ואימא לדידה א״ק [צ]בנעוריה בית אביה [ק]כל שבח נעוריה לאביה ואלא הא דאמר רב הונא אמר רב [ר]מנין שמעשה הבת לאביה שנאמר [ש]וכי ימכור איש את בתו לאמה מה אמה מעשה ידיה לרבה [ת]אף בת מעשה ידיה לאביה למה לי תיפוק ליה מבנעוריה בית אביה אלא ההיא בהפרת נדרים הוא דכתי׳ וכי תימא נילף מינה [א]ממונא מאיסורא לא ילפינן וכי תימא נילף מקנסא ממונא מקנסא לא ילפינן אלא מסתברא דאביה הוי דאי בעי מסר לה למנוול ומוכה שחין: [ב]פגם רואין אותה כאילו היא שפחה נמכרת: היכי שיימינן לה אמר אבוה דשמואל אומדין כמה אדם רוצה ליתן בין שפחה בתולה לשפחה בעולה לשמשו שפחה בעולה לשמשו מאי נפקא ליה מינה אלא בין שפחה בעולה לשפחה שאינה בעולה להשיאה לעבדו ולעבדו מאי נפקא ליה מינה [ה]בעבד שיש לו לרבו קורת רוח הימנו: **מתני׳** [ו]כל מקום שיש מכר אין קנס וכל מקום שיש קנס אין מכר קטנה יש לה מכר ואין לה קנס נערה יש לה קנס ואין לה מכר הבוגרת אין לה לא מכר ולא קנס: **גמ׳** [ז]אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר״מ אבל חכמים אומרים יש לה קנס במקום מכר דתניא [ח]קטנה מבת יום אחד ועד שתביא שתי שערות יש לה מכר ואין לה קנס משתביא שתי שערות עד שתיבגר יש לה קנס ואין לה מכר דברי ר״מ שהיה ר״מ אומר כ״מ שיש מכר אין קנס וכ״מ שיש קנס אין מכר וחכמים אומרים קטנה מבת ג׳ שנים ויום אחד ועד שתיבגר יש לה קנס קנס אין מכר לא אימא אף קנס במקום מכר א״ר חסדא מ״ט דר״מ א״ק [ט]ולו תהיה לאשה במהוה עצמה הכתוב מדבר ורבנן אמר ר״ל א״ק [י]נערה אפילו קטנה במשמע שמעה רב פפא בריה דרב חנן מבי כלוחית אזל אמרה קמיה דרב שימי בר אשי א״ל אתון אהא מתניתו לה אנן אהא מתנינן לה אמר ר״ל [יא]המוציא שם רע על הקטנה פטור שנא׳ [יב]ונתנו לאבי הנערה נערה מלא דיבר הכתוב מתקיף לה רב אדא בר אהבה טעמא דכתב רחמנא נערה הא לאו הכי הוה אמינא אפילו קטנה והא כתיב [יג]ואם אמת היה הדבר הזה לא נמצאו בתולים לנערה והוציאו את הנערה אל פתח בית אביה וסקלוה וקטנה לאו בת עונשין היא אלא כאן נערה הא כל מקום שנאמר נער אפילו קטנה במשמע׳ מתני׳

מסורת הש״ס

מעשה מחט. תיט תופר: אלא אמר רבי זירא. מהכא מסתברא שאין בוטת בכלל ממשיס דאם כן מין הפרס בין בעל שלימה לבעל פגומה שנעבלה שלא כדרכה והיכן הוא הפרס שביניהם ש״מ גבי בוטת כיון שנפגמה כבר אין בוטתה רב כשלימה: פתח אשר עינה. גבי ממשיס כסף כתיב: מכלל דאיכא בוטת ופגם. שאינם משום עינוי שהרי יש בשאר מוכלין אינו בכלל זה. פגם הוא מזק הגיטין נמי בשאר מכלות: ואימא לדידה הוי. דבכלמא קנס כתיב ביה ונתן לאבי הנערה אלא הני ליהוו לדידה: בנעוריה בית אביה. גבי נדרים כתיב ומיהו איכא למשמע מינה דבימי נעוריה מלאה הכתוב בבית אביה: בתו לאמה. הקיש בת לאמה: מיפוק ליה הו׳. אלא על כרחך מהתם לא מצי למילף דהוהו בהפרת נדרים כתיב: נילף מקנסא. מה קנסא לאביה אף שאר שבת ממון נעוריה לאביה: אלא מסתברא. דבוטת ופגם דאב הוא שהרי בידו לביישה בוטת בעילה ולפוגמה בפגם בעילה: דאי בעי מסר לה. לקדשה בביאה: למנוול ומוכה שחין. כדתנן לקמן[מ] האב זכאי בבתו בקידושי׳ בכסף ובשטר ובביאה וכיון דבידו ליטול ממון לפוגמה ולביישה בוטה זו השמא אפסדיה הא׳ לפגמה: [נ][מאי נפקא ליה. לכל אדם בבעילתה אם בעולה היא הואיל ולמלאכה קיימא]: ולעבדו מאי נפקא ליה. למריה מינה אם בעולה היא מי קפיד מריה אלא שיהו להן ולדות: קורת רוח. שזהיר בעבודתו ואף הוא רוצה לעשות לו נחת רוח להטעימו טעם בתולה: מתני׳ כ״מ שיש מכר. אלא בבתו דהיינו בקטנותה: אין לו כח קנס. דאין קנס לקטנה: כל מקום שיש קנס. משהיא נערה: אין מכר. דתניא (ערכין דף כט:) יכול ימכור אדם בתו כשהיא נערה אמרת (ב) מכורה כבר יוצאה עכשיו שאינה מכורה אינו דין אלא תימכר: גמ׳ זו דברי ר״מ. דאמר אין קנס לקטנה: מבת ג׳ שנים. שביאתה ביאה ואין בתוליה מחזיר: מכר לא. בתמיה: אף קנס במקום מכר. משמהא דאויה לביאה עד שתביא שתי שערות הוו תרוייהו ומשהביאה שערות עד שתבגר קנס ולא מכר: מאי טעמא דר״מ. דאמר קטנה אין לה קנס: דאמר קרא. גבי קנס ולו תהיה לאשה: כמהוה עצמה. נמי שיש בידה להקנות עצמה לאישות הכתוב מדבר: אהא מתניתו לה. דריש לקיש דאמר כ״מ שנכתב נער אלא ה׳ וקרינן נערה ללמד על הקטנה כא: שם רע. לא מצאתי לכתוב בתוליה[ב]: פעור. דועבדו אותו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה[ג] אלא כתיב: אלא לאן נערה. הא׳ דכתיב נערה אלא לאו לגלויי עליה אמא אלא על כל מקום שנאמר נער אפר וליף הכי כאן שאי אפשר אלא בנערה כתיב נערה מלא וללמדך דכל מקום שנאמר נער אפילו קטנה במשמע: מתני׳

ויתני

[מ] (ערכין טו.), [נ] לעיל לג., [ס] לקמן מו: מז. קידושין ג.; [ד] (ברכות יט: יומ״מ), [ה] לעיל כט. תוליק מו:, [ו] (לעיל לט. תוליק מו:), [ז] לעיל כט. תוליק מו: (תוספתא פ״ג ע״ס), [ח] לקמן מד: פ״ס, [ט] (דף מו:), [י] כ״י כ״ר, [כ] (דברים כב), [ל] (שם), [מ] (יומ״מ תוס׳ יומ״מ מט: סד״ה שאני יומם; תוליק עח: סד״ה זה בגמ׳), [נ] (כמו שהיה פטור המקנה והיפ שאני בוטת ופגם דאביה נמי סיוע פי׳ שמתבגים ומצעער כמותה ולא כמו שפי׳ שם בקונטרס דלא כמי מסר לה למנוול ומוכה שחין דאמרי׳ לא קיס ליה שיכול לקדשה. תי״ט פכ״ג), [ס] תי״ט כ״ר, [ע] (כלומר יומא לג: ופמ״ל).

תורה אור השלם

1. ונתן האיש השכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף ולו תהיה לאשה תחת אשר ענה לא יוכל שלחה כל ימיו: דברים כב כט
2. אלה החקים אשר צוה יי את משה בין איש לאשתו בין אב לבתו בנערייה בית אביה: במדבר ל יז
3. וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים: שמות כא ז
4. וענשו אתו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה כי הוציא שם רע על בתולת ישראל ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו: דברים כב יט
5. ואם אמת היה הדבר הזה לא נמצאו בתולים לנערה: והוציאו את הנער אל פתח בית אביה וסקלוה אנשי עירה באבנים ומתה כי עשתה נבלה בישראל לזנות בית אביה ובערת הרע מקרבך: דברים כב כ-כא

הגהות הב״ח

(א) גס׳ אמר כ״ל אמר קרא נער: (ב) ש״ל ד״ה אין מכר וכו׳ אמרת קל וחומר מטורה:

תוספות רי״ד

אמר אביי א״ק תחת אשר ענה הני תחת אשר ענה מכלל דאיכא בושת ופגם רבא אמר א״ק ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה נ׳ כסף. הנאת שכיבה נ׳ כסף מכלל דאיכא בושת ופגם: ואימא לדידה. פי׳ דדוקא נ׳ כסף זכה רחמנא לאב אבל בושת ופגם לדידי לדידה. מסתברא דאבוה הוי מינו דאי בעי מסר לה למנוול ומוכה שחין: פגם רואים אותה כו׳. היכי שיימין לה אמר אבוה דשמואל אומדים כמה אדם רוצה ליתן בין שפחה בתולה לשפחה בעולה להשיאה לעבדו שיש לו קורת רוח מפנו: מתני׳ כל מקום שיש מכר אין קנס וכ״מ שיש קנס אין מכר קטנה יש לה מכר ואין לה קנס נערה יש לה קנס ואין לה מכר בוגרת לא קנס ולא מכר אר״י א״ר זו דברי רבי מאיר אבל חכמים אומרים

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com